

EXPERTIZA ANTROPOLOGICĂ ASUPRA UNUI CRANIU DE COPIL DESCOPERIT LA GUMELNIȚA ÎN 1960

DE

Dr. DARDU NICOLĂESCU-PLOȘOR

În cursul campaniei de cercetări arheologice întreprinse la Gumelnița sub conducerea lui Vladimir Dumitrescu, a fost descoperit, în anul 1960, un craniu de copil, la adâncimea de — 3,40 m, în zona de sud, cu cenușă în jur.

Împreună cu craniul fragmentat, care a putut fi totuși reconstituit, ne-au fost puse la dispoziție pentru studiu și o vertebră codală de vițel, un os de pește (specie mare, de Dunăre), precum și câteva plăci cornoase de broască țestoasă.

Menționăm de la început că atât craniul uman cât și celelalte materiale prezintă un ușor grad de ardere superficială care denotă că peste aceste materiale s-a zvirlit cenușă fierbinte conținând și tăciuni aprinși. După caracteristicile de ardere superficială a osemintelor, nu poate fi vorba de o ardere a lor în contact direct cu focul.

Examinînd craniul de copil se poate deduce că acesta zăcea în groapă culcat pe partea dreaptă, înclinat însă de sus în jos și de la dreapta la stînga, încît cenușa fierbinte în amestec cu tăciunii a dat naștere la o serie de pete de culoare brun-roșcată-cărămizie pe frontal, pe parietalul și temporalul drept, pe occipital și pe baza craniului. De asemenea, pete similare cu aspect de ardere, ceva mai accentuată însă, se observă pe marginile inferioare ale ramurilor horizontale ale mandibulei unde însăși țesutul spongios este colorat vizibil. Aceleași pete se observă și pe oasele malare. Menționăm că parietalul stîng aproape nu prezintă de loc pete de culoare, recte de ardere superficială datorită cenușii fierbinți.

Sex și vîrstă. În privința sexului, dată fiind vîrsta foarte mică a copilului, nu se poate face nici o precizare. În schimb, pentru vîrstă o serie de date care au fost analizate și comparativ cu cele ale craniilor actuale de copii cu vîrstă cunoscută din colecția Fr. I. Rainer a Centrului de cercetări antropologice, și anume molarul al doilea superior, de curînd erupt, indică o vîrstă de 2,1/2—3 ani. Fontanela bregmatică încă deschisă restrînge însă vîrsta la 2,1/2 ani.

Scurtă caracterizare antropologică. În mod obișnuit, începînd din neolitic și pînă la studiul populației actuale inclusiv, segmentul cefalic nu este analizat cu suficientă atenție, considerîndu-se că tipul antropologic se realizează abia la vîrsta adultă. Din punctul nostru de vedere, pe care nu-l putem dezvolta într-o scurtă notă ca aceasta, este absolut necesar să se analizeze atent craniile de copii, chiar dacă este vorba de indivizi izolați ca în cazul de față. Se pot urmări astfel, pe măsură ce se acumulează date suficiente, unele legi biologice generale ale dezvoltării care permit să desprindem mai apoi interesante concluzii de ordin istoric.

Din tabelul de mai jos și din examinarea fotografiilor din figura alăturată, rezultă că acest craniu de copil, de formă ovoid-pentagonoidă

Tabel

Date metrice și indici

Nr. Martin	Dimensiunea		Nr. Martin	Dimensiunea	
1	g—op	156	45	zy—zy	84
8	eu—eu	124	47	n—gn	68
9	ft—ft	78	48	n—pr	42
10	co—co	98	51	mf—ek	32,5
20	po—b	103	52	fnălț. orbită	28,5
23	circ. orizontală	441	54	lăț. nas.	17
25 _a	arc n—i	289	55	n—ns	28,5
26	arc n—b	114	72	unghi n—pr/OAE	79°
27	arc b—l	119	73	„ n—sn/OAE	82°
28 ₁	arc l—i	56	74	„ sn—pr/OAE	58°
29	n—b	96			
30	b—l	101,5			
31 ₁	l—i	52			

Indici

8 : 1 = 79,48	31 ₁ : 28 ₁ = 92,8
20 : 1 = 66,02	45 : 8 = 67,7
20 : 8 = 83,07	47 : 45 = 80,9
9 : 10 = 78,6	48 : 45 = 50,0
9 : 8 = 62,9	52 : 51 = 87,7
29 : 26 = 84,2	54 : 55 = 59,6
30 : 27 = 85,3	

în norma verticală și în formă de pană în norma occipitală, cu reliefuri glabulare supracliare și nucale șterse, este mezocran la limită cu grupa subbrahcrană (8 : 1 = 79,48), hipsicran (20 : 1 = 66,02) și metriocran (20 : 8 = 83,07), cu o frunte strîmtă, stenometopă (9 : 8 = 62,9), bombată (9 : 10 = 78,6) și ortometopă (29 : 26 = 84,2), avînd un parietal bombat (30 : 27 = 85,3) și un occipital bombat în regiunea suprainsiacă (31₁ : 28₁ = 92,8). Craniul este criptozig (45 : 8 = 67,7), cu o față eurihipereuriprosopă (47 : 45 = 80,9) și mezeneuriană (48 : 45 = 50,0), prognată spre mezognată în totalitate (72 = 79°), mezognată în sectorul nazal (73 = 82°) și ultraprognată în sectorul alveolar (74 = 58°). Menționăm în plus că orbitele sînt rotunde, înalte, hipsiconche (52 : 51 = 87,7), nasul este hipercameraerin (54 : 55 = 59,6) cu apertură piriformă cu vagă

schiță de sulcus praenasalis lateral dreapta, iar mandibula prezintă un menton bituberculat, cu tubereculii apropiați.

Discuții și concluzii. Craniul analizat mai sus prezintă o serie de caractere asemănătoare cu craniile de copii din necropola gumelnițeană de la Boian-Vărăști, mai accentuate însă decât la cazurile de adulți și

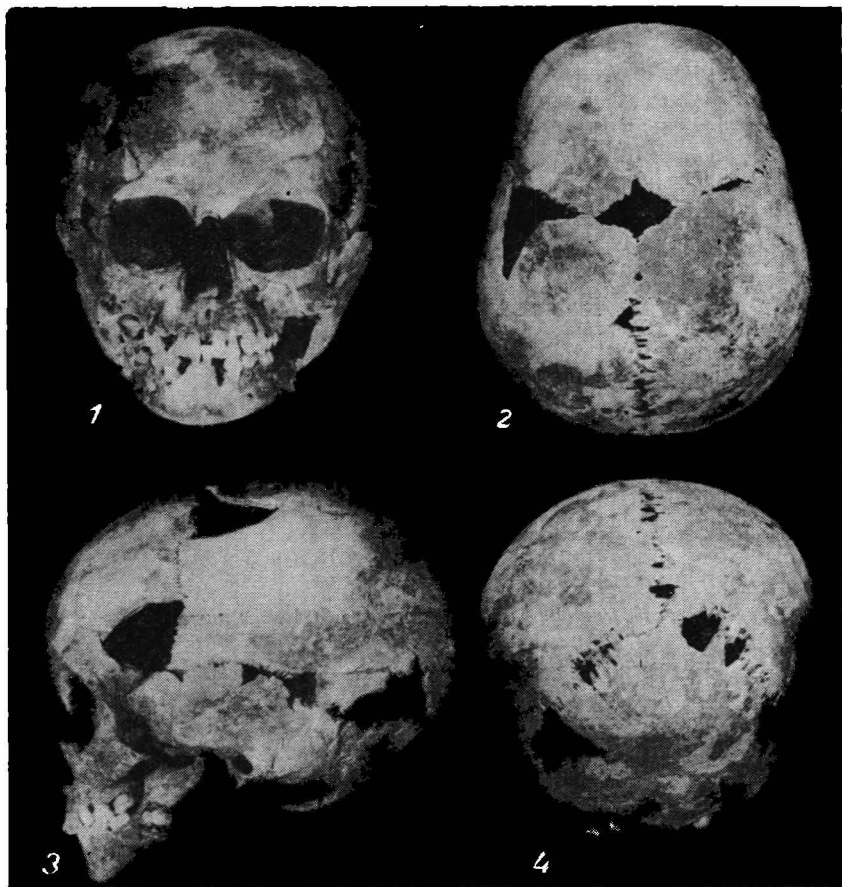

Fig. 1. — 1, norma frontalis ; 2, norma verticalis ; 3, norma lateralis ; 4, norma occipitalis

maturi din aceeași necropolă menționată și care aparțin formelor mediteranoide gracile cu unele trăsături grimaldoide. Cele mai expresive în acest sens pentru cazul analizat sînt : indicele orbital, indicele nazal și prognatismul alveolar foarte accentuat (ultraprognat). Deși este vorba de un copil în vîrstă de numai 2,1/2 ani, socotim că nu greșim dacă afirmăm că a făcut parte dintr-o populație cu pregnante trăsături mediteranoide gracile și unele caractere grimaldoide.

EXPERTISE ANTHROPOLOGIQUE D'UN CRÂNE D'ENFANT DÉCOUVERT À GUMELNIȚA EN 1960

RÉSUMÉ

On procède à l'analyse d'un crâne d'enfant âgé de 2¹/₂ années qui présente des légères traces de crémation (teinte brune-rougeâtre) pour avoir été recouvert d'un tas de cendre brûlante mêlée à des charbons incandescents.

Le crâne est du type méso-subbrachicrane, hypsicrane et métrio-crane, orto- et sténométope à pariétal et occipital bien arqués. Le visage euri- et hypereuriprosope et mésen-eurien est ultraprognathe dans le segment alvéolaire ,présentant des orbites hypsiconques et le nez hyperchamaerin.

Ce crâne présente des analogies très proches avec les crânes d'enfants de la nécropole gumelnitzienne de Boian-Vărăști. Toutefois les caractères du crâne sont beaucoup plus marqués que ceux des crânes d'adultes ou d'individus âgés, de ladite nécropole, qui se rattachent aux formes méditerranéennes à traits grimaldoïdes. De tous ces caractères on doit prendre en considération tout particulièrement les indices orbital et nasal ainsi que le prognathisme alvéolaire très accentué. Compte tenu de ces éléments, on peut affirmer que cet enfant de Gumelnița a du appartenir à une population méditerranéenne-gracile, avec certains traits grimaldoïdes.

LÉGENDE DES FIGURES

Fig. 1. — 1, *norma frontalis* ; 2, *norma verticalis* ; 3, *norma lateralis* ; 4, *norma occipitalis*.